

Književnost

Severin Šali, *Slap tišine*. Jugoslov. knjigarna, Ljubljana 1940. Str. 77, 8°.

Lirična pesem ima v umetnosti svoje prav posebno mesto, ki se skoraj bistveno razlikuje od prostora ostale pesmi in seveda od celotne proze. Kakor da je lirika nekaka umetnost v umetnosti. Takega posebnega položaja se zaveda tudi kritika. Pri obravnavanju romana si je na jasnem o odnosu vsebine in oblike: gre za vsebino, in to v celoti in v posameznih stavkih ter besedah. Drugače je v pesmi, zlasti v lirični pesmi: tu je prvotna danost oblika, vsebina zaostane po važnosti kot v gotski umetnosti postranska postava za osrednjo. Vendar se prav tu prikaže zamotanost lirike. Doslednost umetniškega ustvarjanja namreč zahteva, da vsaka umetnost nekaj pove, da ima svoj izvor v izpovedi neke osebe in dobe in je torej življenjsko vezana. Lirična pesem te zahteve na videz ne uresničuje, ker ji je izhodišče oblika — zvok. A le na videz! Pojmovati jo je treba kot krajšavo v ornamentu ali kot vodilni motiv v glasbi: celotno nastrojenje pesnika se je izrazilo v izseku, ki pa je zaživel svoje življenje in zdaj izven umetnika predstavlja v sebi zaključeno obliko — brez nastanka, brez smisla, brez konca kot jutranja zarja ali cvet na travniku. Izhodišče kritiku lirične pesmi je torej oblika, pot ga privede v vsebino, od tu — rekel bi — metafizično pogleda onkraj pesmi na umetnika, nato se spet vrne k obliki, in to zdaj k njej kot izrazu, fenomenu celotnega bivanja. Vse to so splošno znani prijemi, ki jih je pri nas najlepše in najbolj dosledno uporabil R. Ložar v znamenitem »Uvodu« v »Slovenski sodobni liriki«. Poslužimo se jih!

Šalijeva pesem izhaja iz preproste oblike. V kitice po štiri vrste se družijo verzi s preprostim ritmom. Večinoma je padajoč z naglasom na vsakem